

Fotó: Slezák István

Program a gyerekszegénység ellen

Szükség van a segítő véleményre

Folyóiratunk márciusi számában bemutattuk a gyerekszegénység csökkentése érdekében készített Gyerekszegénység Elleni Nemzeti Program rövidített, szerkesztett vitaanyagát. Ezúttal a tervezetet megalkotó MTA Programiroda kérésére közzé teszünk egy, az önkormányzati szakemberek, településpolitikusok véleményének kifejtésére felkérő levelet és kérdőívet, valamint emlékeztetőül közöljük program összefoglalóját. A teljes körű vélemény nyilvánítást segítve azonban ajánljuk olvasóink figyelmébe az előző számunk 18–23. oldalán megjelent Súlyponti kérdés címet viselő összeállítást, továbbá a Gyerekszegénység Elleni Nemzeti Program teljes anyagát a www.gyerekszegenyseg.hu oldalon.

A program indokoltsága, mögöttes megfontolásai

Magyarországon 2005-ben 2,2 millió 20 éven aluli eltartott gyermek élt. A gyermekes családok a többiekénél szegényebbek. Az összlakosságból 12 százalék, a gyerekek közül 19 százalék, 420 ezer gyerek élt egy széles körben elfogadott szegénységi küszöb alatt. (Ez a küszöb a fogyasztási egységre számított, ún. ekvivalens jövedelem középű értékének 60 százaléka alatti érték.) Ennél magasabb az egy főre számított nyugdíjminimum, amely segélyküszöbként működött. 2005-ig ezen szint alatt voltak jogosultak a gyerekek rendszeres nevelési támogatásra. Ebben az ellátásban 650 ezer gyerek részesült. Ennél is magasabb a KSH által számított létminimum, amely a szegénység társadalmilag elfogadható szintjét kívánja meghúzni. A létminimum alatt 2004-ben a lakosság 28 százaléka, a gyerekek 40 százaléka, azaz 850 ezer gyermek élt.

A családok szegénysége szorosan összefügg a gyermekek számával. Az egy gyermeket nevelő családok szegénységi aránya nagyjából megegyezik a gyermeket nem nevelőkével. A 2 gyermekesek szegénység-aránya ennek közel kétszerese, a 3 és több gyermekeseké három és félszerese. A nagycsaládosok 60 százaléka egyben a létminimum alatt élt. A szegénység különösen sújtotta a tanulatlan szülők, a munkanélküliek gyerekeit, a kis

falvakban élőket, a romákat, a súlyos fogyatékos gyermeket nevelőket. A szegénység kiemelt figyelmet érdemlő összetevői mindemellett az erősödő intézményi, lakóhelyi, iskolai szegregáció; az ezzel is összefüggő etnikai megkülönböztetés, a cigányokat sok területen sújtó diszkrimináció; a jó intézményekhez és szolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáférés.

Mindez indokolja azt, hogy a társadalom és a kormányzat komolyan törekedjen a szegénység csökkentésére. A miniszterelnök kérésére valóban elkezdődött 2005 őszén a gyerekszegénységet csökkenteni kívánó program kidolgozása. A programot készítő kutatócsoport az MTA keretében működik. A program alapfelfogása az, hogy a kormányzat törekvésein belül különös hangsúlyt kell kapnia a gyerekszegénység csökkentésének. A lehető leggyorsabban enyhíteni kell a gyermekek szülőkködés okozta szenvedését, hátrányait, hiszen ők a társadalom legvédtelenebb tagjai. Közép- és hosszú távon át kell alakítani azokat a mechanizmusokat, amelyek folytonosan újratermelik a gyermekek szegénységét, alacsony képzettségét, mert csak így lehet biztosítani a társadalom és a gazdaság fenntartható fejlődését.

A mai helyzet javításához és a tendenciák megfordításához jelentős központi források szükségesek még akkor is, ha nőnek a szegények, munkalehetőségei, és a gazdasági fejlődés eredményei egy részükhöz eljutnak.

Ténylegesen a családi ellátások, közoktatási intézmények, egészségügyi ellátás, személyes szolgáltatások szinte mindegyike jelentős színvonaljavításra szorul. Forrásigényesek a szükséges újítások és reformok is. Ennek ellenére a szegénység csökkentése nem áll szemben a gazdasági növekedési és versenyképességi célokkal, de a csökkenés nem következik be automatikusan a gazdasági helyzet javulásával. Ehhez a jövedelmek, tudás, információk igazságosabb elosztása, az intézményes és személyes szociális szolgáltatások javítása, a jogok erősítése szükséges.

A gyerekszegénység csökkentéséhez szükség van széles politikai konszenzusra, és e mellett minden érintett intézmény, szakma és gyermekekkel foglalkozó felnőtt együttműködésére. A program sikerének feltétele továbbá, hogy minden helyi közösség felismerje ennek életbevágó fontosságát, kijelölje a maga feladatait. Az önkormányzatoknak, valamint a civil szervezeteknek, ideértve az egyháziakat is, ezen a szinten kiemelt jelentőségük van. Az állam szintjén szervezettel is biztosítani kell a feltételeket, például azzal, hogy a gyerekszegénység ügye kiemelt mérlegelési szempont legyen minden kormányzati döntés esetében, illetve a gyermekek jogvédelme több biztosítékot kapjon (pl. gyermekombudsman).

A program célja, felépítése, eszközei

A gyermekszegénység legfájdalmasabb jelenségei sürgős beavatkozást igényelnek. Társadalmi léptékű eredmények folyamatos erőfeszítések esetén is csak hosszú távon várhatók. Ezért a programnak több, egymásra épülő eleme van. A hosszú távú, vagy „generációs program” (2006-tól 2030-ig); az ezen belüli első évekre vonatkozó ún. Rövid Program (2006-2008); továbbá a két programon átívelő, középtávú nemzeti fejlesztési tervek. Ez utóbbiak teszik lehetővé az Európai Unió jelentős forrásainak felhasználását.

A program célja az, hogy egy generáció alatt (i) jelentősen, a jelenleginek töredékére csökkentse a gyermekek és családjaik szegénységének arányát; (ii) felszámolja a gyermeki kirekesztés és mélyszegénység szélsőséges formáit; (iii) átalakítsa azokat a mechanizmusokat és intézményeket, amelyek ma újratemlik a szegénységet és kirekesztést, azaz javítsa az életfeltételeket, a környezeti feltételeket, az intézményeket.

Az első három év, a rövid program alapvető célja ezen belül az, hogy érzékelhetően csökkentse a szegénységben élő gyermekek számát és arányát, hogy jelentősen javítsa a mély szegénységben élő, végzetesen kirekesztett gyermekek életkörülményeit, és hogy előkészítse a hosszabb időt igénylő változásokat.

A program megvalósítását, eredményességét mérni, ellenőrizni kell. Ehhez ki kell dolgozni a módszereket, biztosítani kell az adatokat, ki kell dolgozni az ösztönzés és szankcionálás eszközeit, a mutatók, indikátorok körét. A mutatók egy része (például a már elfogadott EU indikátorok) már rendelkezésre áll, más részüket a továbbiakban szakemberek és szegénységben élők – felnőttek és gyermekek – együtt fogják kidolgozni.

A célokat a program három nagy csoportba sorolja. Általános cél a gyermekek és családjaik szegénységének és kirekesztettségének csökkentése, ideértve a szegénység mértékének, kiterjedtségének, továbbá mélységének csökkentését. Vertikális, funkcionálisan értelmezhető, a mai közigazgatási felelősségi rendszerhez kapcsolható célok, melyek a következők: a szülők foglalkoztatásának javítása; a jobb, egyenlőbb feltételek biztosítása a készségek és képességek kibontására, továbbá a szegregáció csökkentése; a gyermekek és családjaik számára nyújtott személyes szociális szolgálatok és ellátások színvonalának javítása; az egészségesebb gyermekkor biztosítása; valamint a lakáskörülmények és a lakhatás biztonságának javítása. Horizontális, minden funkcionális területet átmetsző cél az etnikai, területi egyenlőtlenségek és szegregáció csökkentése; a fogyatékossággal élő gyerekek helyzetének javítása; a jogok erősítése; a különböző szintű intézményi és szakmai együttműködések javítása; a civil világ aktív segítségének keresése; az informáltság javítása. Különös hangsúlyt kap a területi metszet, a rossz helyzetű települések, térségek hátrányainak, kirekesztettségének enyhítése, mert a területi lejtő meredekségének csökkentése kedvezően hathat számos más problémára. Mindezek mellett fontosnak tekinti a program a gyermekeket is szolgáló „nagy” ellátórendszerek – iskola, egészségügy, szolgáltatások – infrastrukturális és emberi feltételeinek javítását.

A nagy rendszerek fejlesztését az univerzalizmus (például a skandináv országokban elért) jó tapasztalatai, és a jövedelmi rászorultsági elv súlyos problémái magyarázzák. Az univerzális hozzáféréshez azonban egyszerre soha nincs elég forrás. Ezért javasol a

program két új elosztási módszert. A fokozatos univerzalizmus úgy értelmezendő, hogy valamilyen rendszer, amelynél kívánatos, hogy univerzálisá váljon, mint például a Biztos Kezdet program, először a legrosszabb helyzetű településeken (vagy legrosszabb helyzetű iskolákban stb.) kerül bevezetésre. A tapasztalatok feldolgozása után és a források bővülésével a rendszer fokozatosan kiterjed, követve a „minőségi lejtőt”. Differenciált univerzalizmuson azt értjük, hogy az univerzális ellátást bizonyos szinten mindenki megkapja, de az állam többlet ellátást, figyelmet, forrást biztosít a tartós ismérvek miatt legrosszabb helyzetű csoportoknak. Ez a helyzet pl. a 3 és többgyermekes családok családi pótléka esetében. Ebben az esetben nem cél a kiemelt csoport és a többiek családi pótléka közötti különbség csökkentése.

A program minden általános és vertikális célhoz konkrét lépéseket, tennivalókat javasol. Ezekből kibontakoznak a program súlypontjai, amelyek egyben kiemelten fontos eszközök. A Rövid Program súlypontjai (i) A családi pótlék emelése a 3 és többgyerekeseknél, egyedülálló szülőknél; (ii) A korai életkortól induló fejlesztések; (iii) A legrosszabb lakáskörülmények között élők helyzetének javítása.

A Generációs Programnál két súlypont rajzolódik ki: (i) Az iskolai szegregáció csökkentése szemléletváltoztatással, a rossz iskolák feltételeinek javításával; továbbá az, hogy (ii) abszolút prioritást kell adni a közösségi és személyes segítő szolgáltatások kiemelt fejlesztésének, amelynek célja is, eredménye is egy jelentős szemléletváltozás, a gyermekközpontúbb és toleránsabb társadalomszemlélet elfogadása.

MTA Programiroda

Tisztelt Polgármester,
Tisztelt Településpolitikus!

2006 márciusában elkészült a Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program Rövid Programja, amely a 25 évre tervezett program első 3 évének feladatait részletezi. A rövid összefoglalás az előző lapokon olvasható. A teljes anyag a mellékletekkel megtalálható az interneten, a www.gyerekszegenyseg.hu oldalon.

A program kidolgozásának folytatásához kérjük az Ön segítségét. Igaz, mindent megteszünk, hogy a program méltó helyen szerepeljen az Új Magyarország (Nemzeti Fejlesztési) Tervben, ugyanakkor tudjuk, hogy az önkormányzatok együttműködése nélkül ezek a tervek nem valósulhatnak meg.

Szeretnénk megismerni véleményét, bírálatát az eddig elkészült programról, továbbá javaslatait a program folytatásához. Kérjük, hogy a mellékelt kérdőív kitöltésével segítse munkánkat.

A kérdőív másolható, kitölthető papíron, vagy elektronikus úton. A letölthető, illetve elektronikusan kitölthető változat megtalálható: www.onkornet.hu oldalon.

A kérdőívet kérjük visszaküldeni: MTA GYEP Iroda, 1112 Budaörsi út 43-45.; faxon: 06 (1) 309-2620; elektronikus változatban: office@gyep.core.hu

Telefonon tájékoztatás kérhető: 06/1/309-2627. illetve 309-2620

Ha érdeklik a program további munkálatai, vagy szívesen lépne kapcsolatba a program készítőivel, részvevőivel, kérjük, jelezze ezt levélben vagy e-mailben a fenti címek valamelyikén.

Segítségét köszönjük!

Dr. Ferge Zsuzsa
akadémikus

KÉRDŐÍV AZ ÖNKORMÁNYZATI VEZETŐKHÖZ

a Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Programról

Kérjük, ha a kérdés táblázatos, a válaszadáshoz a megfelelő téglalapba tegyen X-et.

1. A továbbiak értelmezéséhez kérjük, jelölje be saját települése jellemzőit (a települését, amelynek önkormányzatában dolgozik): A megfelelő válasz bekarikázandó

Település nagysága	A település város-e	Van-e helyben 8 osztályos általános iskola?	?
500 fő alatt	Igen ☐ Nem ☐	Igen ☐ Nem ☐
500–1000 fő között	Igen ☐ Nem ☐	Igen ☐ Nem ☐
1000–2000 fő között	Igen ☐ Nem ☐	Igen ☐ Nem ☐
2000–10 000 fő között	Igen ☐ Nem ☐	Igen ☐ Nem ☐
10 000 fő felett	Igen ☐ Nem ☐	Igen ☐ Nem ☐

2. Az Ön tapasztalata szerint valóban társadalmi alapkérdés-e a gyermekszegénység, és mennyire súlyos különböző szintereken? Mennyire súlyos probléma a gyermekek szegénysége?

	Nagyon súlyos	Közepesen súlyos	Nem súlyos	Nem tudom
Országosan	☐	☐	☐	☐
Az Ön településén	☐	☐	☐	☐
Az Ön települése körüli kistérségben	☐	☐	☐	☐
Abban a régióban, amelyben az Ön települése van	☐	☐	☐	☐

3. Mennyire tartja jellemzőnek az Ön településén a gyermekszegénység különböző formáit, következményeit?

	Nagyon jellemző	Közepesen jellemző	Nem jellemző	Nem tudom, bizonytalan
Szülők munkanélkülisége szülők képzetlensége miatt	☐	☐	☐	☐
Szülők munkanélkülisége elérhető munkahely hiánya miatt	☐	☐	☐	☐
Családok túl alacsony jövedelme	☐	☐	☐	☐
Családok cigánytelepen, szegénytelepen élnek	☐	☐	☐	☐
Gyerekeknél hiányos a meleg ruha, téli cipő	☐	☐	☐	☐
Családok lakáshelyzete rossz (zsúfolt, nincs komfort)	☐	☐	☐	☐
A szülők nem fizetik be a gyerek iskolai étkezését	☐	☐	☐	☐
Gyerekek nem jutnak számítógéphez	☐	☐	☐	☐
Más probléma, kérjük, nevezze meg:				
.....				
.....				

4. Mi a véleménye a program fő céljairól, mennyire tartja ezeket indokoltnak, illetve megvalósíthatónak:

	INDOKOLT				MEGVALÓSÍTHATÓ			
	Nagyon	Közepesen	Kevésbé	Nem tudom, bizonytalan	Nagy valószínűséggel	Kis valószínűséggel	Nem	Nem tudom, bizonytalan
Családi pótlék indexelése évente	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Családi pótlék növelése 3 és több gyerekeseknél	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iskolák közötti szegregáció csökkentése	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iskolákon belüli szegregáció csökkentése	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iskolai étkezés javítása	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Iskolai étkezés fokozatos ingyenessé tétele	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Képességek fejlesztése korai életkorban (pl., Biztos Kezdet program)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Napközök programjának javítása	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Több fejlesztő pedagógus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Több szociális szolgáltatás gyerekeknek, családoknak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Települési lejtő figyelembe vétele: korábbi, vagy több segítség a rosszabb helyzetű településeknek	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5. Látja-e annak lehetőségét és szükségességét, hogy az Ön településén kezdeményezés történjen a programmal kapcsolatos teendők, a helyi alkalmazás lehetőségeinek átgondolására? Ha igen, mit javasolna? Nyitott válasz – Ha szükséges, folytassa külön lapon.

.....

6. A válaszok értelmezése érdekében kérjük válaszoljon az alábbi személyesen Önre vonatkozó kérdésekre:

Mekkora a település?..... Melyik régió?..... Fő jellemzők?..... Saját beosztás.....

a) Az Ön neme: Férfi Nő

b) Az Ön életkora: 30 év alatt 31-50 éves 50 év fölött

KÖSZÖNJÜK A SEGÍTSÉGET!

Áprilisi voksok

IGEN, IGEN!

Önkormányzatok szempontjából is meglepetésekkel járt az áprilisi országgyűlési választás. Helyi településpolitikusok közül többen nem tudták megőrizni parlamenti mandátumukat. Az alábbiakban közölt – nem végleges – parlamenti listából mi most „csak” azokat emeltük ki, akik polgármesterek. A listából kiderül, hogy mind a kormánypárti mind az ellenzéki oldalon vannak olyanok, akik korábban több cikluson keresztül sikeresek voltak, de mára a választás vesztesei... A kormánykoalíció oldalán ilyen például *Wekler Ferenc* szabaddemokrata képviselő, az önkormányzati bizottság volt elnöke (1990–1994), az országgyűlés egykori alelnöke, akinek többek között jelentős szerepe volt az önkormányzati alaptörvények valamint a területfejlesztési törvény megalkotásában is. Pártja valószínű, hogy érzi majd a településpolitikus szakértelmének hiányát. Ellenzé-

ki oldalon dr. *Gémesi György* súlyos taktikai hibákat elkövetve veszítette el a választók bizalmát. Ő is régóta volt az országgyűlés tagja, pártja nehéz helyzetbe került taktikázása miatt. Mindkét politikus országos önkormányzati érdekszövetség elnöke. A jövőben nehezebb dolguk lesz, kívülről kell „bekiabálni”. (Bár a KÖSZ egykori elnöke korábban is elégedetlen volt Gémesi képviselével *(lásd 23. oldal)*.)

Mandátumot nyertek: Balogh József (FIDESZ, KDNP), Bács-Kiskun • *Balogh József* (MSZP), Győr-Moson-Sopron • *Bedő Tamás* (MSZP), Csongrád • *Bencsik János* (FIDESZ, KDNP), Komárom-Esztergom, • dr. *Bóka István* (FIDESZ, KDNP), Veszprém • dr. *Bóth János István* (MSZP), Pest (részeredmény) • *Botka Lajosné* (MSZP), Jász-Nagykun-Szolnok (részeredmény) • dr. *Botka László* (MSZP, SZDSZ-A MAGYAR LIBERÁLIS PÁRT), Csongrád • *Érsek Zolt* (MSZP), Heves • *Fetszer János* (MSZP), Békés (részeredmény) • dr. *Gegesy Ferenc* (SZDSZ-A MAGYAR LIBERÁLIS PÁRT), Budapest (részeredmény) • dr. *Gyimesi Endre* (FIDESZ, KDNP), Zala (részeredmény) • *Hadházy Sándor* (FIDESZ, KDNP) • Pest (részeredmény) • *Hajdu László* (MSZP), Budapest • dr. *Hargitai János* (FIDESZ, KDNP), Baranya (részeredmény) • *Horváth Csaba* (MSZP), Budapest • dr. *Ipkovich György* (MSZP), Vas • *Káli Sándor* (MSZP), Borsod-Abaúj-Zemplén • dr. *Kálmán András* (MSZP), Fejér (részeredmény) • *Kósa Lajos* (FIDESZ, KDNP), Hajdú-Bihar • dr. *Kovács Zoltán* (FIDESZ, KDNP), Veszprém • *Laboda Gábor* (MSZP), Pest • dr.

Lázár János (FIDESZ, KDNP), Csongrád (részeredmény) • *Lengyel Zoltán* (FIDESZ, KDNP), Fejér (részeredmény) • *Lombos István* (MSZP), Nógrád • *Megygyes Tamás* (FIDESZ, KDNP), Komárom-Esztergom • dr. *Mester László* (MSZP), Budapest • *Mohácsi József* (MSZP), Zala • *Molnár Oszkár* (FIDESZ, KDNP), Borsod-Abaúj-Zemplén • *Molnár Gyula* (MSZP), Budapest XI. ker. (részeredmény) • *Móring József Attila* (FIDESZ, KDNP), Somogy (részeredmény) • dr. *Nagy Gábor Tamás* (FIDESZ, KDNP), Budapest (részeredmény) • dr. *Nagy Imre* (MSZP), Heves (részeredmény) • *Németh Zolt* (FIDESZ, KDNP), Vas • *Nógrádi László* (FIDESZ, KDNP), Zala • *Paizs József* (MSZP), Baranya (részeredmény) • *Papp József* (MSZP), Győr-Moson-Sopron • *Páva Zoltán* (MSZP), Baranya • dr. *Perjési Klára* (MSZP), Békés (részeredmény) • *Potápi Árpád* (FIDESZ, KDNP), Tolna • dr. *Schvarcz Tibor* (MSZP), Komárom-Esztergom • dr. *Simon Miklós* (FIDESZ, KDNP), Szabolcs-Szatmár-Bereg • dr. *Steiner Pál* (MSZP), Budapest • *Szántó János* (MSZP), Fejér • *Tállai András* (FIDESZ, KDNP), Borsod-Abaúj-Zemplén • *Tasó László* (FIDESZ, KDNP), Hajdú-Bihar (részeredmény) • dr. *Tittmann János* (MSZP), Komárom-Esztergom (részeredmény) • dr. *Toller László* (MSZP), Baranya • dr. *Tóth József* (MSZP), Budapest • *Vécsi István* (MSZP), Borsod-Abaúj-Zemplén • *Warvasovszky Tihamér* (MSZP), Fejér • *Zatykó János* (MSZP), Komárom-Esztergom (részeredmény).

A mandátumot nyert polgármesterek száma az előző ciklusban 59 volt most ez a szám várhatóan 52-re csökken. A korábbi képviselők közül nyolcan nem kaptak bizalmat.

BUDAPEST SZERZŐDÉS

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Demszky Gábor főpolgármester – március végén – megállapodást kötött Budapest fejlesztési programjáról, amely a Podmaniczky Programra épül, és több cikluson keresztül tart. A szerződés tartalmát olvasva csak drukkolhatunk, hogy mindez megvalósuljon; ki ne örülne az élhető és lakható európai városnak...!

„Ismeretes, hogy az Orbán-kormány idején a főváros költségvetéséből 100 milliárd forintot vont el az állam, felmondta a 4-es metró-szerződést, leállította a rákospalotai hulladékhasznosító és a központi szennyvíztisztító építését. Nem adott támogatást a fővárosi kórházak, iskolák, idősotthonok, az utak és a BKV-járművek felújításához, nem támogatta a BKV működését. Nem épült új Duna-híd, leállt az M0-ás körgyűrű építése... A jövőbeni együttműködésnek ez az elfogadott Budapest-szerződés az alapdokumentuma...” – olvasható a szerződést ismertető kivonatban. A megállapodás értelmében:

A főváros és a kormány harmonizálja fejlesztési programját, és az uniós forrásokat megmozgató NFT II-be beemeli a legfontosabb budapesti fejlesztéseket. A következő ciklusban közigazgatási reformot hajt végre, hogy a 2010-es választásokra már egy egységes, bürokráciától és politikai széthúzástól mentesebb önkormányzati szisztéma jöjjön létre.

Felgyorsítják az infrastruktúra-fejlesztést. Végigviszik, és határidőre befejezik a 4-es metróépítést.

Uniós források segítségével az állam befejezi az M0-ás körgyűrűt, megépíti az Aquincumi-hidat és a kapcsolódó úthálózatot, fejleszti az elővárosi vasúthálózatot, magántőke bevonásával kiépíti a ferihegyi gyorsvasutat. Ahhoz, hogy a város belül is átjárhatóbb legyen, közösen megépítik a 4-es mellett az 5-ös metró, meghosszabbítják az 1-es és a 3-as villamos vonalát. Budapest és az ország egészségét és környezetének épségét a csepeli és dél-budai szennyvíztisztító megépítése, a város teljes körű csatornázása szolgálja. A főváros belső megújítását, kulturális és turisztikai fejlődését az óbudai Gázgyár és a Moszkva tér rehabilitációjával, a gyógyfürdők felújításával és egy 5000 fős konferencia-központ megépítésével akarják elősegíteni.

Felgyorsítják a városrehabilitációt, a kormány bővíti a Panel Plusz programot és segíti a társasházi felújításokat.

Ezüstkor Idősbarát önkormányzat

Az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter és a belügyminiszter közös pályázatot hirdet önkormányzatok számára az eddigi tevékenységük után az Idősbarát Önkormányzat Díj elnyerésére.

Az ENSZ megfogalmazásában a XX. században következett be a „hosszú élet forradalma”, amely jelentős változást hozott az egyén és a társadalom számára nemzeti és nemzetközi szinteken is. Magyarországon 1900 és 2000 között szinte megduplázódott a születéskor várható élettartam (várható élettartam: 1900-ban nők: 38,2 év, férfiak: 36,6 év; 2000-ben nők: 75,6 év, férfiak 67,1 év), s külön figyelemre méltó, hogy milyen nagy különbség van a két nem elérhető életkorában a nők javára. Magyarországon további kihívást jelent, hogy a hazai idősök sokkal rosszabb állapotban érik meg ezt az életszakaszt, mint európai uniós kortársaik.

Az 1991-ben megfogalmazott ENSZ Idős Emberekkel Foglalkozó Alapelvek szerint olyan időspolitika van szükség, amely az egész élet során biztosítja a függetlenséget, a részvételt, a gondoskodást, az önmegvalósítást és a méltóságot. Ezen elvek mentén országos szintű időspolitika határozza meg az idősök generációs hátrányainak leküzdését, teljes társadalmi tagságuk megteremtését és megőrzését. Helyi szinten az önkormányzatok tehetnek a legtöbbet az idős lakosság társadalmi aktivitásának, fizikai és intellektuális kapcsolódási lehetőségeiknek megőrzéséért.

Az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter és a belügyminiszter az Idősbarát Önkormányzat Díj adományozásával azt a célt tűzte ki, hogy az önkormányzatok idősekért vállalt cselekvő felelősségét elismerje, hozzájáruljon a helyi szintű aktív időspolitika megerősítéséhez, és a díjjal járó jutalommal a helyi időügyi tevékenységítéséhez.

A díjazással és a díjátadáshoz kapcsolódó önkormányzati konferenciával kíván a két minisztérium hozzájárulni ahhoz, hogy minél szélesebb körben a helyi politikaformálók figyelme az idősebb problémái felé forduljon, és intézkedéseikkel, programjaikkal innovatív módon segítsék elő: az idősök közéletben való részvételét, hátrányaik leküzdését, életminőségük javítását, a bűnmegelőzés időügyi feladatainak társadalmiasítását, az idősök üdültetésének hozzáférhetővé tételét, a fogyasztóvédelmi rendelkezések széles körben történő megismertetését. Mindezeket az időügyért végzett önkormányzati tevékenység példamutatóan eredményes gyakorlatának felkutatásával, díjazásával és közzétételével kívánják elérni a díj alapítói.

Ezen célkitűzésen belül különösen fontos, hogy ne csupán a különböző törvények és jogszabályok által előírt, megfelelő színvonalú ellátási kötelezettségeknek tegyen eleget a helyi önkormányzat, hanem a helyi közösségek életének minőségét szintentartó, javító, az időügyet szolgáló rendszereket kialakító kezdeményezésekkel éljen, illetve azokat támogassa. Ezek sokszor nem nagy befektetést igényelnek. Főként az odafigyelő, együttműködő, döntéshozói és hivatali munka, valamint az önkormányzati és támogatói erőforrások együttesen kellő hátteret biztosíthatnak az e területen való eredmények eléréséhez. Nélkülözhetetlen e tevé-

kenység során az idős ember lakóhelyéhez, családi környezetéhez igazodó ügyei figyelembevétele, e sajátos közösség életének szervezése, az idősök aktivitásának fenntartása, a közösségi ügyekbe való bevonása.

Különösen nagy hangsúlyt kap a hatékony időspolitika kialakítása és támogatása, azokon a településeken, ahol a kedvezőtlen társadalmi, gazdasági folyamatok hatására már most a lakosság nagy hányada időskorú. Ezekben a településeken az önkormányzat alapstratégiájának részévé kell válnjon az idősöket érintő kérdésekkel való tudatos foglalkozás.

A díjat pályázat útján azok a helyi önkormányzatok nyerhetik el, amelyek a szociális gondoskodás körébe tartozó kötelező alapfeladataikon túl:

a) aktív tevékenységükkel – különösen a pályázati lehetőségek kihasználásával – elősegítik az idős korúak helyi szervezeteinek működését, illetve hozzájárulnak szabadidős programjaik megszervezéséhez,

b) példamutató együttműködést alakítanak ki a kistérségük helyi önkormányzataival, valamint a helyi kisebbségi önkormányzatokkal, illetve a civil szervezetekkel és a lakosság önkéntes segítőivel az időskorúak életvitelének javítása érdekében,

c) a helyi közéletbe, illetve annak alakításába széleskörűen bevonják az időskorú polgárokat, illetve szervezeteiket,

d) az a)-c) pontokban meghatározottak megvalósításá-

val kialakították a helyi idősbárát politika azon rendszerét, amely hosszú távon biztosítja e területen az eredményes működést.

A díjakról és a díjátadásról

✓ A hat legjobbnak ítélt pályaművet benyújtó önkormányzat a 2006. év Idősbarát Önkormányzata Díjat kapja és mindegyik 1 000 000 forint jutalomban részesül.

✓ Az Idősek Világnapja alkalmából rendezett konferencián, az Idősbarát Önkormányzat Díjban részesült önkormányzatok pályaművei mellett a bíráló bizottság által példaértékűnek minősített pályamunkákat is bemutatják.

✓ A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) egy TÖOSZ különdíjat ajánl fel a Bíráló Bizottság által javasolt kistélepülésnek.

Ki és milyen módon pályázhat?

Pályázók köre: Bármely helyi (települési, megyei, kerületi, fővárosi) önkormányzat, amennyiben eleget tesz mindazoknak a különböző jogszabályokban előírt ellátási kötelezettségeknek, amelyek az

idős lakosságról való gondoskodást biztosítják, illetve a helyi szükségletekhez igazodva ezeket az ellátásokat szakmailag elfogadható (innovatív) módon helyettesíti.

Pályázat módja: Pályázni írásos pályaművek benyújtásával lehet, melyben a pályázó önkormányzat bemutatja, hogy milyen helyi rendszerét alakította ki az idősügyi önkormányzati tevékenységnek. A pályázati űrlapban megadott formátum szerint a pályázó önkormányzat idősügyi tevékenységének, az önkormányzás során idősügyben meghatározó értékeknek, elveknek, az idősügyi fejlesztési elképéléseknek, és a már elért eredményeknek, hatásoknak az összefoglalásából kibontakozó kép bemutatása szükséges.

Főbb értékelési szempontok: A pontos értékelési szempontokról és az értékelés menetéről az Értékelési szempontsor című dokumentumból tájékozódhat.

Alapelv, hogy csak olyan pályázó jogosult díjazásra, amely jogszabályokban előírt (egészségügyi, szociális, közművelődési stb.) ellátási kötelezettségeinek eleget tesz.

Ezen túlmenően azonban az innovatív, ötletes, a meglévő erőforrásokat kreatív módon az idősek érdekében felhasználó intézkedések; a lakossággal, lakossági csoportokkal partneri viszonyban megvalósított tevékenységek bemutatását is kéri a pályázató.

Fontos, hogy a pályaműből megismerhetővé váljon, hogy milyen önkormányzati elvek és milyen koncepció(k) áll(nak) a helyi időspolitikai háttérben, mi határozza meg az idősek életét érintő döntéshozást és a döntésvégrehajtását. Ugyanakkor az értékelő bizottság az alapján hozza meg döntését, hogy az önkormányzat hol tart az alapelvek megvalósításában, mit tett. Milyen kezdeményezésekkel élt, illetve milyen kezdeményezéseket támogatott? Az értékelés során figyelembe veszi majd az értékelő bizottság, hogy az egyes pályázó önkormányzatok a maguk szintjén, településmérettől, rendelkezésre álló erőforrásoktól és demográfiai helyzetüktől függően képesek alakítani az idősekre odafigyelő önkormányzati tevékenységüket.

Annak bemutatása, hogy az önkormányzati tevékenységek valóban pozitív hatással vannak a helyi idős lakosságra. A pályázó önkormányzat az idős lakosok csoportjainak, illetve az őket képviselő szerveződések (pl. nyugdíjasklubok, egyesületek) véleményét is összegezheti a pályázatban. Ezt a véleményt javasoljuk a pályázathoz csatolni írott ajánlás formájában, melyben a helyi lakosok, érdekképviselők, civil szerve-

zetek javasolják az önkormányzat díjazását, és megfogalmazzák, hogy milyen hatást gyakorolt az önkormányzat tevékenysége a saját életükre.

A pályázat benyújtásának módja: A pályaműveket a pályázati űrlap kitöltésével készítsék el, melyet az internetről a következő címről tölthetnek le: <http://www.icsszem.hu>

A pályaművek maximum 8 oldal terjedelmű – Times New Roman 12-es betűmérettel és szimpla sorközrel elkészített (plusz mellékletek) nyomtatott (vagy gépelt) anyagok lehetnek.

A pályaművet az aláírásra jogosult személy (közgyűlési elnök, polgármester) aláírásával 3 nyomtatott példányban kérjük benyújtani. A pályázatokat tértivevényrel postai úton, a következő címre juttassák el:

Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, Idősbarát Önkormányzat Díj Bíráló Bizottság, 1054 Budapest, Akadémia u. 3.

Személyesen nem adható be a pályázat!

Kérjük a borítékon a „PÁLYÁZAT” szót feltüntetni szíveskedjenek.

Amennyiben erre lehetőség van, a későbbi feldolgozás érdekében kérjük, hogy pályázatát elektronikusan is juttassa el az idosbarat@icsszem.hu címre.

A pályázat határideje: május 22. A pályázatok postára adásának napja: A pályázati felhívás Magyar Közlönyben történő megjelenését követő 30. nap 24. órája.

